

SNEON & SNEIN

LEEWARDER COURANT
VERDIEPING

26
4
2024

Dapper en onverzettelijk

- Toneelstuk *Moed* over vijf broers uit Buitenpost die in de Tweede Wereldoorlog allemaal in het verzet belanden
- Arbeidsmigranten uit Polen onmisbaar voor de noordelijke economie
- Herbert Dijkstra over waarom hij moet stoppen met wielercolumnar: de val, de strijd, de twijfel en het eind
- Leeuwarder markthumorist Kokadorus en Gorredijkse Esther Colthof in verhalenbundel *Joodse Huizen*
- Koningsdag Emmen in cijfers: 5000 vrijwilligers, 1600 dranghekken, 250 medejarigen en 1 wereldkampioene sjoelen
- Opinie: Amerikaan kijkt vooral naar eigen land en heeft geen boodschap aan de wereldproblematiek
- Columns van Jantien de Boer, onze vrouw in Jakarta Saskia Konniger, René Diekstra en Wim Beekman

Van links naar rechts: Jarno Slagere (Miente), Nick van Dassel (Lammert), Abia Manzanaris (Popke) en Fokke Hansma (Albert).

Mient en Trijntje Bakker uit Buitenpost kregen negen kinderen. Hun vijf zoons, gereformeerde dorpsjongens, werden moedige verzetsstrijders tijdens de Tweede Wereldoorlog. Oetsen van der Veen regisseert een toneelstuk over dit bijzondere verhaal: *Moed – je mag wel bang zijn maar niet laf.*

Popke, Dirk, Sjoerd, Albert en Lammert

TEKST
ELISABETH POST

FOTO'S
MARCEL VAN KAMMEN
LUCAS KEMPER

De trouwzaal van het Jeltinġahuis in Buitenpost staat vol met stoeien, en er liggen draden op de witte marmere vloer. Technici van Pierzi lopen af en aan met licht- en geluidsapparatuur. Het statige pand aan de Stationsweg in Buitenpost wordt deze dag ingericht als theater voor de voorstelling *Moed, je mag wel bang zijn, maar niet laf*. Een aangrijpend verhaal over de dappere broers Popke, Dirk, Sjoerd, Albert en Lammert Bakker.

Regisseur Oetsen van der Veen (22) loopt door het Jeltinġahuis en staat even stil voor de grote zwart-witfoto's van de broers die tegen de wanden in de Trouweal staan. In de statige trouwzaal dronk de familie Bakker op zondagen koffie. Eindelijk is het bijna zover, zegt hij.

IN GEWELDIGE KANS

Twee jaar geleden werd Oetsen door Pierzi benaderd om mee te werken aan de voorstelling. Hij volgt de opleiding docent theater aan NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden en kwam tijdens de stage die hij bij theatergroep Pierzi liep ook in contact met regis-

Oetsen van der Veen regisseert *Moed*.

It is needsaak dat dit ferhaal oer moed ferteld wurdt

seur Jos Thie die zijn afstudeervoorstelling beoordeelde. Of hij *Moed* wilde regisseren? „In geweldige kâns dy't ik net lizze litte koe”, zegt Oetsen die in Kollumerzwaag opgroeide.

Het is om verschillende redenen een familiegeschiedenis die hem ligt. Het is een serieus verhaal over broers die van elkaar hielden, verzet pleegden in de oorlog en hun gearandheid niet verzwegen. Ze kwamen alle vijf dramatisch aan hun einde.

OPRIJCHT NIJSJURICH

„Humor, dêr ha ik net safolle mei. Ik wol teäter meitsje dat der maatskiplik ta docht.” Misschien komt het door zijn autisme dat hij het liefst serieuze stukken regisseert. Hij wil weten wat er in de ander omgaat en voelt vrijwel altijd aan als iemand niet zo lekker in zijn vel zit. Een zame jongeren en mensen met een hulpvraag bijvoorbeeld helpt hij graag op weg om hun problemen zichtbaar te maken en zich open te stellen.

Theater is voor hem bij uitstek een middel om te communiceren, problemen bloot te leggen en bespreekbaar te maken. „Ik bin ek oprjocht nijsgjirrich nei de oar.” Oetsen heeft behalve autisme ook ADHD. „En ek dat is foar my gjin belemmering yn dit fak. Júst net.” Het stelt hem in staat om out of the box te denken, zegt hij. En als stultterbal kan hij een ingedutte groep spelers als geen ander oppoppen.

„Ik bin ek earlik en beneam wat ik sjoch.” Hij vroeg Jos Thie ergens halverwege het repetitieproces van *Moed* bijvoorbeeld of die zich zorgen maakte. Thie schrok van de vraag, zag Oetsen. „Net omdat it slecht gong, mar omdat ik earlik feedback frege. Ik koe ommers ek in negatyf antwurd krije. Mar at it net goed is wat ik doch, dan wol ik dat ek witte. Dan kin ik dêr oan wurkje.”

DIT FERHAAL IS MEAR

En er is nog een reden waarom het verhaal dicht bij Oetsen staat. Hij is homoseksueel, evenals de broers Bakker. „Ik kin de broers begripe. Sy ha in wrakseling troch makke dy't hetero's nea erfare sille.”

Hij heeft diepe bewondering voor ze. Indertijd zal het niet gemakkelijk zijn geweest om te zeggen dat je een andere gearandheid hebt. „Dat wie doe al sa en no noch steeds”, verzucht Oetsen. „Dit ferhaal is mear as in skiednisferhaal. It is wichtich, nee, needsaak dat dit ferhaal oer moed ferteld wurdt. En dat wy de Bakkers nea ferjitte.”

Twee jaar heeft Oetsen aan het project gewerkt en het wordt bijna tijd om los te laten. De broers zijn een beetje onder zijn huid gaan zitten. Met welke Bakker hij zich het meest identificeert? „Mei Dirk. Crazy, hoe wy hast itselde binne. Dreamer, leaf, sêft en konfliktermijend. Hy koe ek wol ADHD hân ha”, vermoedt Oetsen. Hij had de broers graag willen leren kennen. Het had vast geklikt. „En dan wiene wy nei in fage bar gong en hiene it dak der ôf dúnse.”

Schrijfster werd beetje verliefd op Sjoerd

Schrijfster Toni Boumans van *Je mag wel bang zijn, maar niet laf* gaf eerder dit jaar een lezing in Buitenpost. Als opwarmer voor de voorstelling *Moed*. Het publiek, dat kerkgebouw De Schakel volledig vulde, hing aan haar lippen.

‘Wat een knappe jongen hè?”, zegt schrijfster Toni Boumans (1944) wanneer de zwart-witfoto van Sjoerd Bakker wordt getoond op de muur. „Ik werd een beetje verliefd op die man op de foto en wilde meer van hem weten.”

De voormalig radio- en televisiejournalist Toni Boumans is in maart op uitnodiging van de Stichting Oud-Achtkaarspelen in Buitenpost om te vertellen over haar boek *Je mag wel bang zijn, maar niet laf*, dat in 2021 verscheen.

Ze dook in de geschiedenis van de Bakkers nadat ze twee documentaires had gemaakt en een boek had geschreven over het kunstenaarsverzet in Amsterdam. Dat verzet bestond uit een groep van vrijdenkers die zich bezighield met het vervalsen van persoonsbewijzen en op 27 maart 1943 een succesvolle aanslag pleegde op het bevolkingsregister in Amsterdam.

‘DE KLEERMAKER’

Boumans werd nieuwsgierig naar eerst-voor-al Sjoerd Bakker, de jongen die ‘de kleerma-

ker’ werd genoemd. Hij was een van de mensen die na de overval op het register werden verraden, opgepakt en gefusilleerd. Zijn naam staat op het monument aan de Plantage Kerklaan in Amsterdam, dat is gemaakt ter nagedachtenis aan de twaalf slachtoffers die vielen.

Maar toen Boumans eenmaal in de archieven was gedoken, en nabestaanden opspoorde, bleek dat niet alleen het verhaal van Sjoerd bijzonder was. Ook de levensloop van zijn grootouders, ouders, broers en zussen wilde ze in kaart brengen. Een verhaal dat verteld moest worden, zegt ze. De Bakkers toonden doorzettingsvermogen en moed. Rechtgeaarde christenen, met het hart op de goede plek. En wat Boumans vooral ontroerde was dat niet alleen Sjoerd er openlijk voor was uitgekomen dat hij homoseksueel was, drie van zijn vier broers deden dat ook.

KLEDINGIMPERIUM P.S. BAKKER

Sjoerd was een van de negen kinderen van Miente Bakker (1888-1975) en Trijntje van der Schaaf (1888-1925). Zijn opa was Popke Sjoerds Bakker (1853-1918), de oprichter van >>

Van links naar rechts: Abia Manzanaris (Popke), Samuel van Aken (Dirk), Fokke Hansma (Albert) en Just Veieler (Sjoerd).

